

Keeleinspeksiooni 2012. aasta tegevuse aruanne

2012. aastal koostati keeleseaduse täitmise järelevalve käigus kokku 2171 kontrollakti, neist 1902s fikseeriti keeleseaduse nõuete rikkumine. Esmakontrolli korras koostati 801 ja järelkontrollis 1370 akti. Kirja teel tehti 51 ettekirjutust.

Ettekirjutuse korduva täitmata jätmise eest kohaldati väärteomenetlust 176-l juhtumil: hoiatamismenetlusi 80 ja kiirmenetlusi 96. Trahve määrati 2012. aastal kokku 9978 euro ulatuses, millest on laekunud 7867,99 €. Sunniraha rakendati 39 korral kokku 4465.–€ ulatuses, millest on laekunud 3275 €.

Peamised järelevalvevaldkonnad olid eesti keele oskuse kontroll ja avaliku teabe keelsusnõuetele vastavuse kontroll.

Eesti keele oskuse kontroll

Hariduse valdkonnas kontrolliti 1505 vene õppekeelega koolide või lasteaedade pedagoogi eesti keele oskust, kusjuures tuvastati 1275 nõuetele mittevastava keeleoskusega pedagoogi. Esmakontrolli korras kontrolliti 184 üldhariduskooli pedagoogi eesti keele oskust, sh Tallinnas ja Harjumaal koostati 99 esmakontrolli akti, Ida-Virumaal 63 akti, Läänemaal 17 akti ja Pärnumaal 3 akti. Seejuures tuvastati 91 keeleseaduse rikkumise juhtumit (49,5%) – neist 63 Tallinnas, 21 Ida-Virumaal, 6 Läänemaal ja 1 Pärnumaal. Esmakontrollis kontrolliti 338 lasteaiaõpetaja eesti keele oskust, sh Harjumaal (Tallinn, Paldiski, Maardu) 254, Tartus 19, Haapsalus 11 ja Pärnus 19. Ebapiisav keeleoskus tuvastati Harjumaa 145 lasteaiaõpetajal ja 3-l Haapsalu ning 11-l Pärnu lasteaiaõpetajal. Ida-Virumaal kontrolliti ka 5 huvialakooli (Narva Noortekeskus) pedagoogi eesti keele oskust ning tuvastati 4 nõuetele mittevastava eesti keele oskusega pedagoogi.

Järelkontrollis kontrolliti 999 lasteaia- ja üldhariduskooli pedagoogi ettekirjutuse täitmist ning tuvastati, et ettekirjutus oli täitmata 681 juhul (68,1%).

Järelkontrollis määrati 29 pedagoogile ettekirjutuse korduva täitmata jätmise eest sunniraha kogusummas 2425 €. Seitsmele haridusasutuse juhile tehti ettekirjutus koos sunniraha hoiatusega, mida rakendatakse juhul, kui ettekirjutus on määratud tähtpäevaks täitmata. Väärteomenetlus alustati 74 pedagoogi suhtes, kusjuures 26 pedagoogile määrati hoiatustrahv ja 48-le rahatrahv kiirmenetluse korras kogusummas 3632 €.

Riigi- ja kohalike omavalitsuste ametnike ning hallatavate asutuste töötajate eesti keele oskust kontrolliti 183 juhtumil, tuvastati 178 nõuetele mittevastava keeleoskusega ametnikku või töötajat. Põhiosa kontrollaktidest koostati Ida Prefektuuris: 145 akti järelkontrollis ja 1 akt esmakontrollis. Järelkontrolli käigus tuvastati, et ettekirjutuse oli täitnud 16 politseiametnikku (11%); 129-le ametnikule tehti uus ettekirjutus sooritada ametikohal nõutav C1-taseme eksam. Tööandja soovil kontrolliti kahe Põhja Prefektuuri ja kahe Lõuna Prefektuuri politseiametniku keeleoskust ning neile tehti ettekirjutus sooritada ametikohal nõutav tasemeeksam. Kontrolliti viie vanglaametniku eesti keele oskust, tuvastati kolm nõuetele mittevastava keeleoskusega ametnikku.

Väärteomenetlus alustati 67 Ida Prefektuuri politseiametniku suhtes, kellest 40-le määrati hoiatustrahv ja 27-le rahatrahv kiirmenetluse korras kogusummas 3591 eurot.

Sotsiaalhoolekandeametustes (lastekodu, sotsiaalhoolekandeamet) koostati esmakontrolli korras 28 akti, millest 14 aktis fikseeriti keeleseaduse rikkumine.

Kohtla-Järve linnaametnike keeleoskuse järelkontrollis selgus, et 2011. a tehtud ettekirjutust sooritada C1-taseme eksam ei olnud täitnud mitte ükski 19-st ettekirjutuse saanud ametnikust, kuigi kolm ametnikku olid sooritanud nõuavast madalama taseme eksami ja viis ametnikku olid eksamil käinud, saamata läbisaamiseks vajalikku punktisummat. Keeleinspeksioon tegi Kohtla-Järve linnapeale ettekirjutuse koos sunniraha hoiatusega tagada ametnike nõuetele vastav keeleoskus 1. juuliks 2013.

Tervishoiu ja sotsiaalhoolde valdkonnas kontrolliti 226 töötaja (arstid, meditsiiniõed, proviisorid, farmatseudid, hooldustöötajad) eesti keele oskust, kusjuures tuvastati 183 ilma nõutava keeleoskusega töötajat. SA Ida-Viru Keskhaiglas kontrolliti 50 arsti eesti keele oskust ja tuvastati 30 ebapiisava keeleoskusega arsti, kellest 26-le tehti eksami sooritamise ettekirjutus ning 4-le – keeleoskuse täiendamise ettekirjutus. Järelkontrollis tuvastati, et 130st kontrollitud tervishoiu- või sotsiaaltöötajast oli ettekirjutuse täitnud 47 (36%). Ettekirjutuse täitmata jätmise eest määrati kolmel juhtumil sunniraha kogusummas 440 €. 10 tervishoiutöötajale tehti koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus.

Väärteomenetlus alustati 33 tervishoiutöötaja suhtes, kusjuures 14 töötajale määrati hoiatustrahv ja 19-le – rahatrahv kiirmenetluse korras.

Müügi- ja teenindustöötajate eesti keele oskust kontrolliti Tallinna ja Kohtla-Järve Maxima keti kauplustes ja Tallinna toitlustuskohtades. Kokku kontrolliti 90 töötaja eesti keele oskust, tuvastati 74 ebapiisava keeleoskusega töötajat, kellest 73-le tehti eesti keele tasemeeksami sooritamise ettekirjutus ja ühele töötajale keeleoskuse täiendamise ettekirjutus. Järelkontrollis koostati 8 akti ettekirjutuse täitmise kohta. Maxima Eesti OÜ-le on kahel korral tehtud ettekirjutus koos sunniraha hoiatusega.

Transpordi ja side valdkonnas jätkus eelmisel aastal alustatud Ida-Virumaa postitöötajate (kirjakandja, postitöötaja, klienditeenindaja jne) eesti keele oskuse kontroll, 21 kontrollitud töötajast ei vastanud nõuetele 10 postitöötaja keeleoskus. Tallinna transpordiameti taotlusel kontrolliti ühe taksojuhi eesti keele oskust ning leiti see olevat piisav taksoteenuse osutamiseks. Kaebuse alusel kontrolliti ühe Tallinna Autobussikoondise AS bussijuhi keeleoskust ja tehti talle tasemeeksami sooritamise ettekirjutus, mille järelkontrollis tuvastati, et ettekirjutus on täidetud.

Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelevalve

Eesti keele kasutamise nõuete täitmist seadusega määratud valdkondades kontrolliti 181-l korral, seejuures avastati 176 rikkumist. Avaliku teabe ja reklaami vastavust kehtestatud nõuetele ning eestikeelse tarbijateabe olemasolu kontrolliti 104-l juhtumil, mis kõik kvalifitseeriti keeleseaduse rikkumisena. Kirjakeele normi rikkumist ametlikus keelekasutuses menetleti 2-l juhtumil. Eestikeelse asjaajamise tõkestamise ja/või tööalase teabe puudumise juhtumeid menetleti 28-l korral, sh seitsmes Tallinna korteriühistus.

Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelkontrollis koostati 75 akti, millest 74 aktis tuvastati, et ettekirjutus oli määratud tähtpäevaks täidetud.

Reklaami ja avaliku teabe valdkonnas tehti ettekirjutuse täitmise tagamiseks 23-l juhtumil koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus. Ettekirjutus täideti 15-l juhtumil määratud tähtpäevaks, neljal juhtumil määrati sunniraha kokku 1550 € ulatuses. Nelja juhtumi puhul on menetlus oluliselt takistatud selle tõttu, et adressaat on menetlusdokumentide vastuvõtmisest keeldunud.

Reklaamifirmad pöördusid telefoni või e-posti teel rohkem kui 40-l korral Keeleinspektsiooni poole järelepärimisega hinnangu saamiseks oma klientide esitatud reklaamikavandile, et enne selle teostamist veenduda reklaami vastavuses keeleseaduse nõuetele.

Peale kontrollakti koostamise ja kirja teel tehtud ettekirjutuse saadeti keelekasutusnõuete rikkumise kohta üle 400 märgukirja, milles asjaosalisele selgitati keeleseaduse nõudeid, juhiti tähelepanu avastatud puudusele, paluti selle kohta selgitust või tehti ettepanek puuduse kõrvaldamiseks. Enamikul juhtudest kõrvaldas ettevõtja puuduse pärast märgukirja saamist.

2012. aastal laekus posti teel ja veebilehe vahendusel 74 teabenõuet ja 243 kaebust.

Teabenõudeid esitati kõige rohkem keeleoskuse nõuete kehtestamise, keeleoskuse tasemetunnistuste ja tööalase eesti keele oskuse kategooriatunnistuste vastavuse ning tunnistuste kehtivuse kohta, paluti selgitust võõrkeelsete ärinimede, kaubamärkide ja reklaami eesti keelde tõlkimise kohta, samuti keelekasutuse kirjakeele normile vastavuse kohta, jätkuvalt tunti huvi ingliskeelse sõna BUS kasutamise vastu (4 teabenõuet). Teabenõuetele vastati kirjalikult määratud tähtaja jooksul, välja arvatud need juhtumid, kus teabenõude täitmiseks oli vaja hankida lisateavet teistelt asutustelt. Kaebustest puudutas valdav osa teenindus- ja müügitöötajate ja korteriühistute juhatuse liikmete või töötajate eesti keele oskust ning avaliku teabe ja reklaami võõrkeelsust.

Peadirektorile esitati 2012. a inspektori ettekirjutuse või ettekirjutus-hoiatuse peale kolm vait, milles taotleti ettekirjutuse tühistamist. Peadirektori otsusega jäeti vaided rahuldamata.

Keeleinspeksioonil oli 2012. aastal üks kohtuvaidlus Narva Linnavalitsusele tehtud ettekirjutus-hoiatuse tühistamise nõudes. Tallinna Halduskohus jättis oma 9. oktoobril tehtud otsuses Narva Linnavalitsuse kaebuse rahuldamata. Kohtuvaidlus jätkub 2013. aastal, kuna Narva Linnavalitsus esitas apellatsioonkaebuse Tallinna Ringkonnakohtule.

Võrdlus eelmiste aastatega näitab väärteoasjade arvu vähenemist, kuid keskmine trahvisumma on võrreldes eelmiste aastatega suurem. Selle põhjuseks on asjaolu, et teiste hulgas trahviti suurt hulka politseiametnikke, kelle puhul oli tegemist pikka aega väldanud rikkumisega.

Aasta	Kontrolli-juhtumeid	Tuvastatud rikkumisi (sulgudes rikkumiste osakaal)	Trahvisumma (eurodes)	trahvi juhtumeid (sh hoiatused)	keskmine trahvisumma (eurodes)
2007	3115	3029 (97%)	22362	564	39,6
2008	2562	2402 (93%)	13728	494	27,7
2009	2433	2248 (92%)	5793	331	17,5
2010	2359	2271 (96%)	7735,2	225	34,3
2011	1961	1742 (88%)	7947,57	208	38,21
2012	2171	1902 (88%)	9978	176	56,7

Kõige rohkem väärteomenetlusi alustati 2012. aastal Ida Prefektuuri politseiametnike (67) ja Ida-Viru Keskhaigla arstide (26) järelkontrollis ja seal olid ka trahvisummad kõige suuremad. 2012. aastal alustatud 176 väärteomenetlustest 80 juhul otsustati isikule väärteokaristust mitte määrata ning tehti hoiatustrahv, 96 juhul määrati aga väärteokaristusena kiirmenetluse korras rahatrahv.

Keeleinspeksioon jätkab keeleseaduse täitmise järelevalves koostööd Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti reklaamikomisjoniga reklaami ja avalike siltide kavandite keelekasutuse keeleseaduse nõuetele vastavuse tagamisel, politseiasutustega politseinike ja turvatöötajate eesti keele oskuse kontrollimisel ning Tarbijakaitseametiga tarbijatelt laekunud kaebuste lahendamisel.